

Nr 274.

Af herr **Pettersson** i Bjälbo, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kollektivaftal mellan arbetsgifvare och arbetare m. m.*

Med anledning af Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen nr 96 med förslag till lag om kollektivaftal mellan arbetsgifvare och arbetare m. m. får jag härmed framställa följande ändringsförslag:

A. I fråga om förslaget till lag om kollektivaftal mellan arbetsgifvare och arbetare.

§ 9.

I fråga om denna § är att bemärka, att i det till lagrådet remitterade lagförslaget innefattades förbud att i kollektivaftal göra inskränkning i arbetsgifvares eller arbetares rätt att ingå arbetsaftal med hvem han vill. Detta förbud har i enlighet med lagrådets hemställan inskränkts till ett förbud att i kollektivaftal stadga skyldighet för arbetsgifvare eller arbetare att uteslutande eller företrädesvis ingå arbetsaftal med dem, som tillhöra förening, som i första paragrafen af lagen afses. De skäl, som lagrådet anfört för denna förändring, synas ingalunda vara hållbara. Det är väl sant, såsom lagrådet anfört, att i en hel del kollektivaftal förefinnas inskränkningar i arbetsgifvarens rätt att ingå arbetsaftal med hvem han vill, men dessa aftal hafva i de allra flesta fall ingåtts af oorganiserade arbetsgifvare, hvilka vid aftalens ingående dukat under för arbetareorganisationernas öfvermakt. Denna omständighet, att en del arbetsgifvare sålunda tvingats att afhända sig arbetsgifvarnes naturliga och oförytterliga rätt i detta afseende, synes icke innebära någon anledning att för framtiden lega-

lisera ett sådant förhållande. Jag tillåter mig därför hemställa, att bestämmelserna härom måtte gifvas den lydelse, som de innehafva i första och andra stycket i paragrafen efter dess lydelse i det till lagrådet remitterade förslaget.

Därjämte synes det mig nödvändigt att till paragrafen fogas ett tillägg. Lika oförytterlig som arbetsgifvarens rätt att sluta arbetsaftal med hvem han vill är hans rätt att leda och fördela arbetet. En bestämmelse härom har också införts i förslaget till lag om vissa arbetsaftal, men däremot saknas något förbud att i kollektivafstal göra inskränkning i denna arbetsgifvarens rätt.

Jag föreslår därför, att paragrafen kompletteras med ett stadgande i sådant hänseende.

Af motiverna framgår, att det icke varit meningen, att bestämmelserna i § 9 rörande föreningsrätten skola äga tillämpning å lärlingar, i fråga om hvilka hänvisas till en blifvande särskild lagstiftning. Vid sådant förhållande synes det lämpligt att i paragrafen intages ett uttryckligt stadgande af innehåll, att i fråga om lärlingar skall gälla hvad särskildt stadgas.

§ 10.

De i denna § uttryckta principerna angående grunderna för en förenings skadeståndsskyldighet vid brott mot kollektivafstal eller föreskrift i § 8 torde i hufvudsak vara riktiga och lämpliga, men för den praktiska tillämpningen af dessa grundsatser synes det nödigt, om bestämmelserna i paragrafen erhöles en viss komplettering. Det torde för många vara en själfklar sak, att hvad som af en ombudsman eller förtroendeman i sådan egenskap åtgöres skall anses som om det vore handladt af föreningen själf. Men då i många fall några bestämda regler om dylika sysslomäns befo-genhet kunna vara svåra att påvisa, synes ett uttryckligt stadgande af nöden, att förening i detta afseende skall svara för hvad dess förtroendeman eller ombudsman gör eller låter. Med hänsyn till den svårighet, som ofta kan förekomma att leda i bevis, att en förening fattat ett formligt beslut att deltaga i eller understödja en arbetsinställelse, torde ock ett stadgande böra införas därom, att där ett större antal af en förenings medlemmar deltagit i arbetsnedläggelse, arbetsdomstolen må äga rätt, om den finner skäl därtill föreligga, att ådöma föreningen skadestånd lika som om ett formligt beslut å föreningens vägnar föreläge.

Jag hemställer alltså, att ett tillägg till paragrafen göres i nu antydda afseenden.

B. I fråga om förslaget till lag om vissa arbetsaftal.

§ 27.

Det synes uppenbart, att de i denna § innefattade stadganden om arbetsgifvares skyldighet att betala lön i vissa fall kunna leda till stora oegentligheter. Om t. ex. en arbetsgivare därigenom att vissa arbetare obehörigen lämna arbetet eller af annan anledning, hvartill han ej är vållande, blir tvungen att stänga sin fabrik, blir han enligt mom. 2 skyldig att betala lön för alla timlönsarbetare, hvilka ställa sig till hans förfogande, men slipper däremot enligt mom. 3 att utgifva någon betalning till ackordsarbetare. Det synes riktigast, att samma princip blir gällande i båda dessa fall; och torde denna grundsats böra vara den, att arbetsgifvaren ej behöfver betala någon lön, då afbrott i arbetet sker utan hans förvållande. För likformighetens skull synes också hvad i andra momentet är stadgadt om sedvänja böra gälla äfven för tredje momentet.

Såsom en medlem i lagrådet påpekat, torde också böra stadgas hvad inflytande en arbetsinställelse, som behörigen verkställts af arbetsgifvaren eller som satts i gång af arbetarne, har å arbetsaftalen; och torde i sådant afseende böra fastställas, att en dylik arbetsinställelse medför befrielse för arbetsgifvaren från skyldighet att betala lön, så länge arbetsinställelsen varar.

Med hänsyn härtill hemställer jag, att paragrafen måtte så ändras, att undantag från arbetsgifvarens allmänna skyldighet att betala lön, vare sig den beräknas efter tid eller efter annan grund, göres för följande fall:

a) där afvikande sedvänja är gällande;

b) där vissa arbetare upphöra med arbetet och därigenom vålla dess afstannande, eller eljest i arbetet uppstår afbrott, som ej härrör af arbetsgifvarens vållande;

c) där arbetsgifvaren behörigen verkställer arbetsinställelse eller arbetsinställelse sker från arbetarnes sida.

Tillika synes det önskligt, att ett uttryckligt stadgande gifves, hvaraf framgår, att arbetare, som åtnjuta *fri bostad*, äro berättigade till denna förmån äfven under arbetsinställelse intilldess arbetsaftalet upphört.

§ 30.

Bestämmelserna om arbetslönens utbetalning i förskott å s. k. långa ackord utesluta icke möjligheten, att en försumlig arbetare på detta sätt

kan i förskott tilltvinga sig vida högre aflöning än som motsvaras af det af honom utförda arbetet. För att förekomma ett sådant missförhållande föreslår jag, att till andra stycket i paragrafen fogas följande: »i den mån icke detta belopp uppenbarligen öfverstiger värdet af det af honom utförda arbetet.»

§ 36.

Det synes lämpligt, att bland anledningarna till omedelbart afskedande af arbetare äfven upptages det fall, då arbetare obehörigen afhåller sig från arbetet under hel arbetsdag.

C. I fråga om förslaget till lag om ändrad lydelse af 19 kap. 22 § samt 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen.

19 kap. 22 §.

Särskildt med hänsyn till de under senare tider någon gång inträffade skörde- och mjölkningsstrejker, genom hvilka synnerlig fara för skada å egendom uppkommit, synes det i hög grad vara angeläget, att första stycket i denna paragraf utvidgas därhän, att aftalsbrott, hvarigenom uppstår synnerlig fara för grof skada å egendom, blir belagdt med straff äfven om skadan blir afvärjd; och hemställer jag därför om en sådan ändring i denna paragraf.

Stockholm den 5 april 1910.

David Pettersson.